

Toolkit : « Hoe omgaan met trauma ? » ontwikkeld door ICOBA i.s.m. Minor Ndako.

Spelen met impact: hoe spel materiaal drempels verlaagt

Hoe verlaag je drempels om zowel collega's als je doelgroep te ondersteunen tijdens moeilijke momenten? Waarom werken spelvormen zo goed? En wat komt er allemaal kijken bij de ontwikkeling ervan? ICOBA dook verder in het onderwerp en sprak met enkele gepassioneerde organisaties die er creatief mee aan de slag gingen. *Faites vos jeux – deel 2!*

Terecht trots op de toolkit 'omgaan met trauma'

Mobile School vzw en Minor-Ndako vzw lanceerden onlangs de educatieve toolkit 'omgaan met trauma'. Die bestaat uit 10 educatieve posters over trauma, stress en zelfzorg, een handleiding met meer dan 60 traumasensitieve spelen, een podcast én vijf online trainingsmodules. Een schatkist aan traumasensitief materiaal. Rob Sweldens (Mobile School) en Annelies Vandebroek (Minor-Ndako) vertellen hoe dit huzarenstukje tot stand kwam.

Van idee tot realisatie: de kracht van samenwerking

"Mobile School werkt sinds 2002 aan educatief materiaal voor kinderen en jongeren die leven in kwetsbare contexten op straat", vertelt Rob. "De mobiele schoolborden zijn opgestart in Latijns-Amerika, en zijn ondertussen actief in Afrika, Azië en Europa. De focus ligt op outreachend werken via spel materiaal. We bereiken kinderen op straat en bouwen via spel materiaal vertrouwen en zelfwaarde op. Essentieel voor wie al veel heeft meegemaakt."

Rob: "Vandaar het idee om op een positieve manier te werken rond eigenwaarde, groei, empowerment en herstel. En materiaal aan te bieden waarin kinderen zélf de vrijheid hebben om hun talenten te exploreren. Maar hoe maak je dit materiaal toegankelijk voor een breder publiek? Die vraag hield ons bezig."

Mobile School ontwikkelde vervolgens het educatief pakket 'All Children, All Right(s)', dat kinderrechten bespreekbaar maakt voor kwetsbare kinderen en jongeren. Dit materiaal werd digitaal beschikbaar gesteld. "We merkten echter al snel dat veel professionals te maken kregen met getraumatiseerde kinderen. En vaak niet goed wisten hoe hiermee om te gaan. In 2023 kwam Minor-Ndako op ons pad en schreven we samen dit project uit. De toolkit werd geboren", vertelt Rob.

Een totaalpakket voor jeugdwerkers en professionals

"Mobile School heeft heel wat expertise in huis rond het educatieve aspect en hoe je dergelijk materiaal ontwikkelt", vult Annelies aan. "Dit was van onschatbare waarde, gezien het project over heel korte tijd liep."

“

**De toolkit is
toegankelijk
voor
jeugdwerkers
en andere
professionals
zonder
therapeutische
achtergrond**

ANNELIES VANDEBROEK

De toolkit is uniek omdat het een totaalpakket biedt rond traumasensitief werken. Hij is toegankelijk voor jeugdwerkers en andere professionals zonder therapeutische achtergrond. Het doel? Handvaten bieden om laagdrempelig aan de slag te gaan, via onder andere spel.

Toegankelijk en universeel: een toolkit voor iedereen

Rob: "Het spelmateriaal bouwt verder op de StreetSmart-methodiek die Mobile School zelf ontwikkelde, gericht op kinderen met een lage concentratie en verstoord zelfbeeld. Door visueel aantrekkelijk materiaal te gebruiken – niet te veel tekst, kleurrijk, niet te moeilijk - verhoogt de gebruiksvriendelijkheid. Dit voor zowel kinderen en jongeren als jeugdwerkers."

"Naast toegankelijkheid staat ook universaliteit centraal. Op de educatieve posters introduceren we verschillende personages en verhalen, die als een rode draad terugkomen doorheen het volledige pakket. Herkenbaarheid voor kinderen uit verschillende achtergronden is hierbij belangrijk."

“

Het materiaal moet bruikbaar zijn voor een Afghaanse tiener, een Oekraïens kind én een Belgisch meisje op de lokale speelpleinwerking

ANNELIES VANDEBROEK

"Het was een grote uitdaging om gendersensitief en multicultureel materiaal te ontwikkelen. Stereotypes laten we achterwege. Sprookjes en dierensymboliek bieden herkenning en heling, zonder te confronteren. De film 'Inside Out' van Disney is nog zo een belangrijke inspiratiebron."

"Verder plukken we elementen uit mindfulness, bodyscanning, het gezelschapsspel 'Dixit', het werk van Nicole Vliegen en Eva Kestens, ... De toolkit werd uitgebreid getest door de therapeuten van Minor-Ndako, en vervolgens bij verschillende leeftijdsgroepen in diverse landen. Het is ook beschikbaar in verschillende talen."

Een dringende nood en een overweldigende respons

"De vraag naar educatief materiaal rond trauma is enorm", merkt Annelies. "Niet alleen in het jeugdwerk, maar ook in eerstelijnszorg en sociale diensten. Deze toolkit voorziet in een dringende nood. De timing kon niet beter."

“

De eerste reacties zijn overweldigend. Zo gingen we van één lanceermoment naar vijf!

ROB SWELDENS

De toolkit is een samenwerking tussen Mobile School vzw, Minor-Ndako vzw, Save the Children Roemenië, SolidarityNow en werd gefinancierd vanuit het Erasmus+ programma van de Europese Unie. Alle materialen kan je [gratis downloaden](#) via Facing Trauma. De educatieve [posters koop je via de webshop](#) van StreetSmart. Je kan ook [een vorming aanvragen](#).

Over Waakvlammetjes en Wachtlijstspellen in Spoor 56

Ook bij Spoor 56, een organisatie binnen de bijzondere jeugdzorg, gaan ze creatief om met verschillende spelvormen. Heidi Baert en Jonathan De Decker vertellen hoe speelse methodieken bijdragen aan een veilig en open gesprek over grensoverschrijdend gedrag onder collega's.

Van visie naar praktijk: het 'ABC van agressie'

“Enkele jaren geleden volgden we via ICOBA een inspirerende opleiding over agressie. We merkten dat we in de voorziening regelmatig hiermee geconfronteerd werden, maar dat we onvoldoende tools hadden om ermee om te gaan. Dat bracht ons op het idee om een werkgroep op te richten. Die werkgroep ging grondig te werk: tijdens een themavoormiddag verzamelden we input van zowel de leefgroepen als ondersteunende diensten. Het resultaat? Ons 'ABC van agressie': Actieplan, Beleidskader en in de praktijk bruikbare Checklisten. Deze visietekst omvat alles van preventie en interventie tot opvang, nazorg en herstel. Het is een gebruiksvriendelijk instrument dat regelmatig een update krijgt.”

Spelen als sleutel tot een veilige werkomgeving

“De volgende uitdaging? Dit alles levend houden. Zo ontstonden de 'spelen'. Elk jaar geven we onze themavergadering over agressie een creatieve draai. De inhoud blijft dezelfde, maar de spelvorm varieert. Dit jaar doken we in het 'Grote Wachtlijstspel'. We maakten gebruik van vragen uit het

agressiespel van ICOBA. Via een dobbelspel met vragen, stellingen en doe-opdrachten verlagen we de drempel om het thema aan te snijden. Een voorbeeld van een doe-opdracht? Elk team moet zo snel mogelijk zijn teammap rond agressie zoeken. Deze speelse aanpak werpt zijn vruchten af. Iedereen komt aan het woord, ook de minder mondige collega's. We merken dat er veel meer op tafel komt."

“

“Ssssst de begeleiding slaapt”. Met dit spel sensibiliseren we collega's om de nachtbegeleiders vooral niet wakker te maken.

JONATHAN DE DECKER

Een schot in de roos. Eerder werden onder andere het Begeleider-Slaapt-spel, brillenmethodieken en Playmobil speels ingezet.

De Waakvlam-aanpak: oog voor opvang en nazorg

Jonathan vertelt dat hij regelmatig wordt aangesproken met 'dag Waakvlam'. "Als centraal aanspreekpunt stuur ik de opvang en nazorg mee aan na een incident. Collega's letten op elkaar, ze signaleren wanneer iemand extra ondersteuning nodig heeft. Als Waakvlam probeer ik de incidenten aan te voelen die mogelijk onder de radar blijven. Dit als een soort antenne, door ook alert te blijven voor minder grijpbare zaken."

Waar agressie en grensoverschrijdend gedrag vroeger verlamrend kon werken, gaan we er nu actiever mee om. Door in te zetten op speelse methodieken, positief leefklimaat en preventie houden we het thema levend.